

MAGYARI IDŐSZER

T. „Dunaposta“

HUNGARIA
Tp.

BUDAPEST
Postafiók 151.

Igazgató és felelőszerkesztő:
dr Paál Árpád

Laptulajdonos: **SZENT LÁSZLO NYOMDA R-T.**
Törvényeszkí bej. szám: Tr. B. 11/11. Jun. 1938.

Főmunkatárs: **dr Gyárlás Elemér**

A szenátus is elfogadta az uralkodóház tagjainak polgári helyzetére vonatkozó kiegészítő javaslatot

Tárgyalták a búzaértékesítő javaslatot is. — Corneteanu földművelésügyi miniszter szerint a búzatermelés csökkentése van szükség a többi gabonafélékhez viszonyítva

Bucurestiből jelentik: A szenátus tárgyalta az uralkodóház tagjai polgári helyzetére vonatkozó törvény egyes szakaszainak kiegészítésére vonatkozó javaslatot. Jorga királyi tanácsos adott felvilágosításokat a javaslattal kapcsolatban s kérte annak változatlan szövegben való megszavazását, mivel az intézkedések az ország nagy érdekeinek felelnek meg. Iamandi igazságügyminiszter felvilágosításai után a szenátus a javaslatot elfogadta.

Ezután a búzaértékesítési törvényjavaslatot tárgyalták. Ionescu-Sisestti kérte többek között, hogy a búzára nézve ne állapítsanak meg minimális árat. Mircea Constantinescu a búza mi-

nőségének megjavítását célzó intézkedéseket kíván. Corneteanu földművelésügyi miniszter felhívta a szenátus figyelmét arra, hogy a búzával bevetett terület 1929 óta egymillió hektárral növekedett. Ennek oka a búzaértékesítés folytán a kormány által adott támogatás. Ma már a búzatermelés racionalizálására van szükség és a búzatermelés csökkentésére a többi gabonafélékhez viszonyítva. A búzafogyasztásra irányuló propagandát ennek ellenére sem hagyják abba. A racionalizálás azonban mindig szükséges, mivel bebizonyosodott, hogy a nagy négtömegek nehezen térnek át a fokozottabb búzafogyasztásra.

Roosevelt elnök küzdelme az amerikai szenátussal

A republikánus párt mozgalma egyre erősebb hatású a semlegeségi törvény megváltoztatása ellen

Washingtonból jelentik: A szenátus külügyi bizottsága a kormány részéről kiküldött semlegeségi bizottság tervezett tanácskozását szombatra halasztotta. A bizottság elnöke hangoztatta, hogy a szenátusnak minden körülmények között még ebben az ülésszakban a kormány kívánságának megfelelően döntést kell hoznia és azzal fenyegetett, hogy letartóztatja azokat a szenátorokat, akik Washington idő előtt elhagyják.

A republikánus képviselők vezetője a sajtó munkatársai előtt kijelentette, hogy a semlegeségi törvényjavaslat végleg halottnak tekinthető. Az az állandó nyomás — úgy mond — amelyet Roosevelt a kongresszusra gyakorol, hogy még nagyobb beavatkozási felhatalmazásokat kapjon és a világ rendőreit játszhassa, nemcsak a szenátusra, de a képviselőházra sem gyakorol különösebb benyomást.

Az az új semlegeségi törvényjavaslat, ami körül most a harc az Északamerikai Egyesült Államok szövetségi parlamentjében folyik, — Roosevelt elnök kezdeményezésére került a törvényhozás két háza elé. A jelenleg érvényben levő semlegeségi törvény a háborúviselő államok részére minden hadianyag kiszállítását eltiltja az Egyesült Államok területéről. Ezzel szemben áramlat támadt az amerikai nagyipar körében, mely a semlegesesség olyan értelmét kívánja életbe léptetni, hogy töröljék a hadianyagszállításra vonatkozó tilalmat, s Amerika legyen közömbös minden hadviselő féllel szemben. Eb-

be az áramlatba kapcsolódott Roosevelt kezdeményezése, hogy az elnök megállapításaitól függjön, kit kell hadviselőnek tekinteni, s így bizonyos államokkal szemben tilalom lehessen a hadianyagok szállítására, de mások javára szabad legyen ez a szállítás.

A képviselőházban az elnök pártja, a demokrata párt részéről három kísérlet is történt, hogy teljesen töröljék a hadianyagszállítási tilalmat. Bloom képviselő közvetítő indítványt tett, mely szerint „hadianyag” helyett csak „oldókő feyverek” és lőszer esnek kivételi tilalom alá; egyébként a hadviselő idegen államok körének a megállapítása a nemzetgyűlés (a képviselőház és szenátus együttes ülése) hozzájárulásával az elnök joga lenne. A Bloom-féle közvetítő indítvány szerint szabad maradna a repülőgépek, teherkocsi, olaj és más olyan anyagok szállítása, mely közvetve szintén hadicélokot szolgálhat.

A republikánus ellenzék a semlegeség teljes fenntartásának az elve alapján visszautasította ezt a közvetítő javaslatot is, mint amely a hadviselő felek közti megkülönböztetéssel háboruba sodorhatja Amerikát. De a demokratikus kormánypart részéről is erős volt a ragaszkodás, hogy a szállítások teljes felszabadításával kell a minden hadviselő fél iránti semlegeséget megnyilvánítani. A képviselőházban alig ment keresztül a törvényjavaslat; 200 szavazat volt mellette és 188 ellene. A szenátusban még nehezebb lesz a törvényjavaslat keresztülvitele, mert itt a republikánusok aránya igen nagy, s a demokrata szenátorok is nagy többségben a szabad kivétel hívei. Csak Roosevelt személyi presztízsének a közbevetése mentheti meg itt az új semlegeségi javaslatot.

Il patto del diavolo

(P. I.) Az ördög paktumának — patto del diavolo — nevezik az olaszok kezdet óta a későbbi angol-francia-orosz egyezményt, vagy ha jobban tetszik, szövetséget. Tulajdonképpen csak az angol-orosz diplomáciai mérközésről van szó. Az érthető, hogy az olaszok nem nézik rokonszenven az angol-orosz tárgyalásokat és az is érthető, hogy ördög paktumának nevezik. Utóvégre is nem tapasztalhatunk hozzá. De az „ördög paktum”-elnevezés a dolog lényegét tekintve is igen találó és kifejező.

Két hónapja is elmúlt már, hogy az angol diplomácia teljesen hátafordított Münchennek és elindult a Moszkva felé vezető — azóta nagyon is göröngyösnek bizonyult — úton. A javaslatok és ellenjavaslatok, feltételek és kikötések egész serege tűnt már el azóta a diplomáciai csatározásokban.

Általános észlelet és megállapítás az, hogy az angol-orosz tárgyalásokat legfőképpen a kölcsönös bizalmatlanság és őszinteséghiány jellemzi. Ennek a kölcsönös bizalmatlanságnak legmélyebb gyökere pedig az egyezményes tárgyalások elindulásának, folytatásának egyedüli indítóoka, az esetleges sikeres befejezésnek egyedüli biztosítéka: az összeegyeztetendő érdekek végzetes különbözősége, szinte szembeállítása. A kérdés tehát így áll előttünk: két nagyhatalom külön érdekei tárgyalásokat indítanak el a közös megegyezésre, azonban a megegyezés feltétele a külön érdekek feltételes fenntartása és biztosítása. Egyik félnek sem szívügye a másik érdeke és egyik fél sem akarja a másik érdekében komolyan elkötelezni magát, mert legalább közvetve és részletekben szembenálló érdekekről van szó. Ezért találó az olaszok elnevezése, amikor következetesen ördög paktumának nevezik az angol-orosz egyezkedést.

A szovjet azt kívánja, hogy Anglia garantálja a balti államok határát és általában függetlenségét. Általában csak a nyugati határok biztonságáról lenne szó, hiszen Oroszország sérülődően visszautasítja a „gyanúsításokat”, amikor ugyanezeknek az államoknak a keleti határaitól lenne szó. „Egy olyan békés szándékú államot — mondják magukról —, mint Szovjet-Oroszország — nem szabad támadó szándékokkal meggyanúsítani.”

Az angolok ugyan garantálnák ezeket az államokat, azonban maguk az érdekeltek tiltakoznak ellene. Észtországról, Lettországról és Litvánjáról, sőt még Finnországról is lenne szó. A három első ma már meg nem támadási vagy gazdasági szerződéses viszonyban van azonban a Német Birodalommal, az állítólag támadó szándékú nagyhatalommal.

Az angolok csak megfordítják a szovjet taktikai fegyverét és ugyanilyen nehézséget állítanak fel az oroszok számára a garanciák kérdésében. Egyébként az egész egyezmény kérdése olyan képet mutat, mintha az angolok és oroszok egymást akarnák túlszárnyalni a kölcsönös nehézségek támasztásával. Az oroszoknak ugyanis Hollandiát és Svájcot kellene biztosítani, mégpedig hasonló körülmények között, vagyis a garantálandó államok határozott tiltakozása ellenére. Hollandia pár nappal ezelőtt határozott hangú demarsban tiltakozott bármilyen garancia ellen. A demarsot az angol és francia kormányokhoz intézték, de a főcímzett Szovjet-Oroszország, amellyel Hollandiának

még diplomáciai kapcsolata sincs.

Igy kristályosodott ki a tárgyalások folyamán a kölcsönös kívánságok és feltételek megformálásával az önkéntes, egyoldalú garanciák kérdése. A kérdés ma már annyira letisztult, hogy bátran a nemzetközi közjog görögöve alá lehet bocsátani közelebbi vizsgálat céljából.

Az angol politika újabb iránya és különösen az angol-orosz tárgyalások felvetették tehát az önkéntes, egyoldalú, szerződés nélküli garanciák kérdését. A jelenség, ha burkolt, kezdetleges formájában talán korábban is jelentkezett, ebben a határozott formában új alakulás a nemzetközi közjog terén. Elsősorban újságot jelent a szerződés, vagy bármilyen más egyezség teljes hiánya. Másik fontos tulajdonsága, hogy sem formailag, sem ténylegesen nem jelent fölé- és alárendeltséget, mint az például a gyarmati országok lassú nagykorúsításával szokott megtörténni. Hozzá tartozik még az is, hogy a garantált állam kezdeményezése, kérelme nélkül, sőt talán ellenére terjesztik ki föléje a garancia védőpalástját. Nem meglévő garanciákról van szó. Ezek előzetes megkérdezéssel és bizonyos megegyezés alapján létesültek. Itt inkább a kényszergaranciák jönnek szóba, azok, amelyek lehetőségét az orosz-angol tárgyalások menete vetett fel. Ez a garantálás jelentene teljesen új alakulatot a nemzetközi közjogban.

Az angol-orosz tárgyalások nehézségeit három változat szerint lehetne elosztani. Az első szerint sikerülne megnyerni a kérdésben szereplő kisállamokat a garancia számára. A kérdés azonban olyan bonyolult és egyébként is olyan biztos tény a kisállamok ellentétes állásfoglalása, hogy ez a változat magától elesik. Egy másik változat lenne az, ha a felek lemondanának ezekről a feltételekről és a nevezett kisállamokat kikapcsolnák az egyezmény megkötéséből. Ebben az esetben azonban nincs értelme az egyezmény sürgetésének és egyáltalán a megkötésének. A harmadik változat talán a legérdekesebb, de a többitől nem sokkal esélyesebb. Eszerint az egyezményesek a kisállamok akarata és tiltakozása ellenére garantálnák ezeket.

Ez a lehetőség az, amely teljesen új problémák elé állítaná a nemzetközi közjogot. De már az, hogy mint probléma jelentkezik a nemzetközi politikában, jellemző jogfejlődési és politikai mozzanatra utal. A kényszergarancia elsősorban nyílt bevallása lenne annak, hogy az utóbbi évek nemzetközi jogi elvei — a benemavakozás elve és a nemzetközi elv — teljesen elvesztették hatóerejüket. Ezek az elvek ugyan sohasem voltak következetesen alkalmazott irányítók, de mégis nyújtottak valamelyes biztonságot. Hogy pedig nem érvényesülhettek eléggé, annak oka éppen a világgazdaság és nemzetközi politika nemzeti és állami határokat egyszerűen tudomásul nem vevő kialakulása, intézményes kiépítése. Az erőszakolt garancia most újabb bevallása lenne annak, hogy a kialakult nagy birodalmak határai nem az államhatárok, hanem az érdekek, különösen a veszélyeztetett érdekek határa. Hallhattunk is az utóbbi időben ilyen értelmű kijelentéseket. Az ilyen nagyhatalmi érdekpolitika és ennek valamilyen jogi megformálása azután lehetővé tenné a garanciákat a kisállamok megkérdezése nélkül, sőt azok ellenére is. Mert a tények, a kialakult helyzetek tudomásvétele után, azután a beleugvás után jönne a jogi megfogalmazás is, amint hogy történnék is már réá kísérletek.

A nagy birodalmak és kis államok között ma már lényegbeli különbséget kezdenek felállítani a közfelfogásban. Tudvalevőleg az állam létalapja és főcélja a közjó biztosítása lenne. Ma azonban ebből az igazságból már csak üres, tartalmatlan roncok merednek a nagy politika csatatereiben. A jelszavak mögött a háttérben pedig kísérteties nagyságban állnak a nagy impériumok és Moloch-éhséggel nyújtják ki érdekek-csápjaikat kisebb testvéreikre, garantáltakra és nem garantáltakra egyaránt.

Talán ezért érdemli meg leginkább az „ördök paktuma” nevét a készülő háromhatalmi egyezmény.

Ez nem véletlen — ez szerencse!

Ahogy vannak szerencsés emberek, éppen úgy vannak szerencsés sorsjegyárudák is. Ilyen az

„URANUS” sorsjegyiroda

amely legutóbb kétszer egymásután fizette ki a

6.000.000 leis főnyereményt

és ezenkívül már 5 ízben fizetett ki milliós nyereményeket, a sok százazrekről nem is beszélve. Ezért vásárolj mindenki az

„URANUS”-nál sorsjegyet

Nagyvárad, Avram Iancu utca 2. szám.

Nagyméretű áradások az Ókiráltságban

Kétszáz ploestii házat elöntött az árvíz. Kilépett medréről a Siret és a Teremus folyó

Bucurestiből jelentik: Az utóbbi napok viharos esőzései az ország több részén áradást okoztak. Ploesti keleti városnegyedében kétszáz házat öntött el a víz. Több házban 60—70 cm. magasságban áll a víz. Targoviste környékén is nagy károkat okozott az esőzés. Lapusna és Orhei megyékben felhőszakadás tombolt, míg Duesti, Saratzia, Galbena és Paldu'esti községekben a villámcsapás és a jég okozott nagy károkat. Lapusna megyében a villámcsapás három embert ölt meg. A Bukovina

északi részében lezudult víztömegek következtében a Siret és a Teremus folyók kiléptek medreikből és több községet elöntöttek. A vetések is víz alatt állanak. A folyók sok hidat tettek tönkre. Egy méterrel növekedett a Prut vízállása is. Cernăuțiiban a vihar leszakította a Storojinetului utca egyik házának tetőzetét. Targoviste környékén jégeső pusztított és jelentékeny károkat okozott a vetésben.

Árvízveszedelem pusztít Constantában is

Bucurestiből jelentik: Constanta felett hétfőn este és szerdán reggel nagy vihar haladt végig. A város utcáin teljesen megállott a közlekedés. Sok házat és üzletet elöntött az árvíz és néhány gyengébb épület beomlással fenyeget. Az áradás még növekvőben van. A város Bratianu, Tabacari, Ana-

dachoi negyedei teljesen víz alatt vannak. Az elárasztott házak lakóit az iskolákban helyezték el. Mircea cel Batran liceum épületét villámcsapás érte, zápor azonban eloltotta a támadt tüzet. A vihar sok telefon és távírópóznát döntött ki. A víz egyes helyeken két méter magasságot ért el.

Jelentések az érettségi vizsgák eredményeiről

Megkezdődött az eredmények országos összeszámlálása

Bucuresti. Saját tud. Az érettségi vizsgák néhány hely kivételével az egész országban véget értek. A közoktatásügyi minisztériumban a különböző városokból beérkezett jelentések alapján megkezdték az eredmények összpontosítását. Általános vélemény szerint hosszú évek óta nem végződtek a vizsgák ilyen jó eredménnyel, mint most.

Alább adjuk a részletes eredményeket:

Arad:

Aradról jelentik: Az esti órákban véglegesen befejeződött az aradi érettségizetű bizottság működése. Az eredmény: 91-en jelentkeztek, akik közül 74 sikeresen tette le az írásbeli érettségi s így szóbeli vizsgára állhatott. Érettségiire jelentkezett a karánsebesi liceumból 19, elbukott 3, a lugosi liceumból 18, akikből ugyancsak 3 nem vizsgázott sikeresen, a Ghibu Birta leányliceumból 12, elbukott 1, a Moise Nicoara liceumból 37, elbukott 1 és a római katolikus gimnáziumból 5, akik közül csak 2 vizsgázott sikeresen. Az aradi Moise Nicora fiúliceumban működő érettségiző bizottság előtt a szóbeli vizsgán elbuktak 11-en és sikeresen vizsgázott 63 diák. A 11 elbukott diák közül 8 kisebbségi.

Kolozsvár:

Kolozsvárról jelentik: Szerdán délután hirdette ki a Principesa Ileana leányliceumban működő érettségi bizottság a vizsgák eredményeit. Ezek szerint a római katolikus gimnázium szóbelire került huszonkét növendéke közül tizenöt sikeresen tette le a vizsgát. A református leánygimnázium tizennégy növendéke

közül tizenhárom vizsgázott sikeresen, az unitárius gimnázium nyolc növendéke közül heten mentek át és a református kollégium huszonhét növendéke közül huszonnégy tette le sikeresen a vizsgát.

A Regina Maria leánygimnáziumban érettségiire állott Mariánum növendékeinek szóbeli vizsgája még folyik.

Nagyvárad:

Nagyvárad. Saját tud. A Gojdu liceumban működő bizottság lapunk zártakor vizsgáztatja az utolsó négy jelöltet. Eddig levizsgázott 75 jelölt, akik közül 4 jelölt bukott meg, tehát 71-en mentek át. Nyolc jelentkezőnek, köztük a magyar tagozat jelentkezőinek eredménye, még nem ismeretes.

Marosvásárhely:

Marosvásárhelyen a református kollégiumból 31 növendék állott érettségiire, akik közül 22-nek sikerült írásbeli vizsgája, közülük 16 jelentkező ment át.

Temesvár:

Temesvárról jelentik: A Carmen Sylva leányliceumban működő érettségi bizottság előtt befejeződtek az érettségi vizsgák. Ennél a bizottságnál nyolcvannégy jelölt közül ötvenötnek sikerült a vizsga. Az eredmény az előző évekhez bizonyítva aránylag kielégítő, mert csak 34 és fél százalék bukott meg. A Diavonovici Loga liceumban még folynak a vizsgák. A kereskedelmi liceumban működő bizottság előtt az érettségi vizsgák előreláthatóan ma érnek véget.

Hogyan dolgoznak Amerika kommunistái

Newyorkból jelentik: Az amerikai kommunista párt a következő pontokba sűrítette tevékenységének programját:

1. „Egységes front” elnevezésű szervezetek létesítése. „Farmer Labour” — mezőgazdasági munkás — párt alakítása és a párt kommunista szellemű irányítása.
 2. Az ipar, hadsereg és tengerészet szindikáta mozgalmának vezetése sejt-rendszer kialakításával.
 3. Községi- és képviselőválasztásokon való részvétel, hogy a kommunistákkal rokonszenvező képviselők száma egyre növekedjék.
 4. Állandó izgatás munkabeszűntetések, antifasiszta és béke-jelszavak útján.
- Az amerikai kommunista pártot központi bizottság vezeti, amelynek hatvan tagja van. Elnöke W. Z. Foster. Foster a Komintern végrehajtóbizottságának tagja és a „Béke és Szabadság Amerikai Ligájának” alelnöke.

A párt pénztárosa W. Weiner, a faszizmus és antiszemitizmus ellen küzdő zsidó bizottság elnöke. A pártnak 35 kerülete van az Egyesült Államok területén.

Egykori postatisztviselők kérése

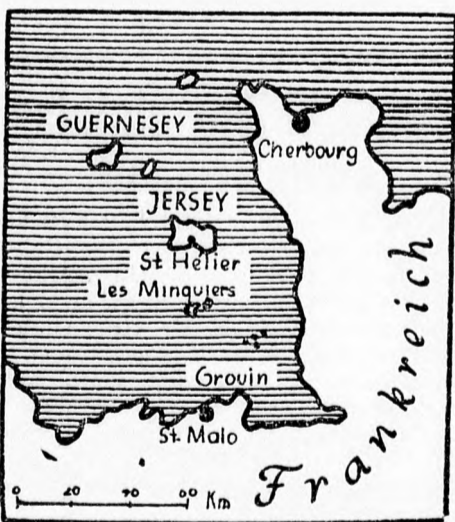
Több egykori postatisztviselő aláírásával levél érkezett szerkesztőségünk címére. Kötelességünknek tartjuk a levélben foglaltakra felhívni a magyar Népközösség figyelmét és kötelességünknek tartjuk országgyűlési képviselőinkhez is tolmácsolni a levél tartalmát.

Az egykori szatmári postatisztviselők elmondják levelükben, hogy annakidején őket is több mint száz sorsártsúkkal együtt a szatmári elbocsátottak állásaikból. Szatmáron tizen-négy postatisztviselőt és több postaaltszistet érintett ez az intézkedés. Három év telt el azóta és az elbocsátott postatisztviselők kérték az országgyűlés minden fórumot bejárta, hogy a szatmári elbocsátottak ügyét eljuttassa. Az ugyanakkor elbocsátott német-ajkú tisztviselők ügye már nagyobbbrészt elintéződött, vagy visszakerültek a postához, vagy nyugdíjat állapítottak meg számukra.

— Nehéz a sorsunk — írják a levélben —, mert 20—25 évi szolgálat után, a szatmári elbocsátás minden nyugdíj és végkielégítés nélkül az utcára kerültünk. Elhelyezkedni másfele nem tudunk és csak a jó Isten tudná megmondani, hogy ez alatt a három év alatt mi történt fenn magunkat és családjainkat.

— Ugy tudjuk, hogy most a Népközösség megalakulásával és a parlamenti élet megindulásával ügyünk ismét színyegre fog kerülni. Kérjük a magyarság illetékes vezetőit és parlamenti képviselőit, hogy a jelenlegi kormány tényezőinek hívják föl figyelmét reánk, hogy hozzanak kedvező döntést ügyünkben.

Bizunk abban, hogy Călinescu miniszterelnök úr és kormányának illetékes tagjai jóindulattal és megértéssel fogják létkérdésünket megoldani.

Francia halászhajók „visszafoglalták” a breton partok közelében fekvő kicsi Minquiers szigeteket, amelyek évtizedek óta angol tulajdonban voltak. A sziklás partok környéke igen halbős, ezért történt az egyetlen hatalom által sem kifogásolt „hódítás”.

Gyanútlanul áll a szájban lévő veszedelmekkel szemben!

Most nagy tubusban is kapható

Ön még most sem védekezik a fogkö veszedelme ellen? Ne várjon addig, amíg fogai meglazulnak, ezért inkább mielőbb használjon Kalodont fogkrémet! Kalodont az egyetlen fogkrém, mely a tudományosan elismert dr. Bräunlich-féle Sulforizin-Oleatot tartalmazza, eltávolítja a fogkövet és megakadályozza annak újraképződését.

KALODONT fogkö ellen

Gazdasági barátság Németország és Hollandia között

Funk német birodalmi miniszter rokonszenves fogadtatása Hágában

Hágából jelentik: Funk német birodalmi gazdasági miniszter jelenleg Hágában tartózkodik. Szerdán este a németalföldi gazdasági miniszter vacsorát adott német karterársa tiszteletére. A vacsorán a holland gazdasági és politikai élet több vezető embere is részt vett.

A holland gazdasági miniszter pohárköszöntőjében kifejezést adott annak a reményének, hogy a

német birodalmi miniszter hágai tartózkodása során meggyőződést szerezhet Németalföld gazdasági köreinek Németország irányában táplált rokonszenvéről.

Funk birodalmi miniszter válaszában hangzott, hogy a két ország között fennálló jó gazdasági kapcsolatokat még szorosabbra kell vonni, mert a két ország egymásnak legjobb vevője.

A bolgár miniszterelnök tanácskozása a német birodalom vezetőivel

Szerda este Hitler kancellár díszlakomát adott a vendég tiszteletére. A bolgár vezérkari főnök is Berlinbe érkezett

Berlinből jelentik: A német birodalmi fővárosban tartózkodó Kiosseivanoff bolgár miniszterelnök és külügyminiszter szerdán délután kihallgatáson jelent meg Hitler vezérnél és Ribbentrop birodalmi külügyminiszternél. Este Hitler díszvacsorát adott Kiosseivanoff tiszteletére. A vacsora a bolgár vendégeken kívül a német politikai és társadalmi élet számos kiválósága vett részt.

Párizsból jelentik: A Paros Soir berlini tudósítójának állítása szerint kedd óta a bolgár vezérkar főnöke is a német birodalmi főváros-

ban tartózkodik és tárgyalásokat folytat a német hadsereg vezető személyiségeivel. Szeptember második felében Boris bolgár király tesz látogatást Berlinben.

Váratlanul visszahívták a moszkvai török nagykövetet

Moszkvából jelentik: A török kormány váratlanul visszahívta moszkvai nagykövetét, aki 1936 óta töltötte be tisztségét. A nagykövet a legközelebbi napokban elhagyja Moszkvát.

Mégis büdös az aszfalt

Szerkesztő Uram!

Bár szeretem az asztrológiát, ne higgye kérem, hogy Galileit akarom kopírozni, amikor most úsztelettel megkérem, hogy közérdekű levelemnek helyet adni sziveskedjék.

Van annak már talán két hónapja is, hogy egy helybeli újságkiosztó szerkesztőségéhez bevittem egy cikket; címe: Várad, a bitümen-szagú. Kissé humorosabban, de ugyanazt az ideát adtam benne elő, amelyről levelemben szó lesz. A mindenható főszerkesztő nem volt ideháza, így hát másnap a cikket visszahívták hozzám. Úgy vettem észre a szerkesztőségben, hogy az kiadói érdekből nem közölhető. Kenné dősz, mondom, miért zavarjam én ebben a nehéz világban az illető újság cirkulusait? E tárgyjal kapcsolatban később megtudtam, hogy máshonnan fúj a szél. Az említett lapkiosztó egyik érdekes szerkesztőjét ugyanis időközben bevásárolták a Bitümen-cég helybeli rabbinátusába elhárító ca-rabinernek. Ez az oka, hogy a bitümen-szagú cikkekkel szemben a lapnak idiosinkráziája van. Ez már más, gondoltam, mert a napilapot nem azért gründolták, hogy a gondolat szabadsága gát legyárja. Mert cikkemben nem volt semmi olyan kijelentés, amelyik az említett cég érdekeit sértette volna. Sőt egy modern szellemű igazgatónak nem is szabad másként gondolkoznia, mint ahogy én azt előterjesztettem.

A tavaszi passzszelkekkel ugyanis boulevardunk sarkain ismét megjelentek a közismert bitümentankok, melyekben az aszfaltlekvárt főzik. Mikor a jóféle mézshőlisztből a szél egy jó porciót beleviharzott a szemünkbe, elkezdünk gondolkodni: miért kell nekünk békés polgároknak állandóan élveznünk az aszfaltlekvárfőzés gyönyöreit: a füstöt, a kormot, a port, a hamut, törmeléket, salakot és a munkáscsapat lármáját a hajnali favágástól és aszfalt aprózástól a nagytakarításig? Jól tudjuk, hogy aki az aszfaltot akarja, annak akarnia kell a folytonos reparációt is; csak az itt a kérdés: muszáj-e ezt a reparációt ilyen primitív és durva eszközökkel intézni, avagy van-e arra más célszerű módszer is, amely megkíméli a békés polgárt a bitümenbűz bűvöletétől.

Hát igenis, van olyan tűrhető eljárás is, amikor a munkástörzs nem köt ki az ő cókmojkával egy-egy utcáron, hanem a lekvárt szépen megfőzik odahaza a vállalat városi telepén s onnan hazánkocsiiban fuvarozzák készen a helyszínére, ahol azt a munkás jelkeni. Az ilyen eljárás mellett semmiesetre sem kell a környezetnek elszennednie egy-egy sarki táborozás szennyét, bűzét, lármáját, a füstöt, kormot, szemetet, melyet a most gyakorolt kezdetleges eljárás zúdít a nyakunkra.

A kifogás nyilván ez lesz: szép, szép, de telep és berendezés is kellene, meg aztán így csináltuk mi ezt azelőtt is, mindig. Bizonyos, hogy a tőkés nem szeret befektetni, különösen, ha sok propaganda kiadása van; de hát itt nem is paszulyról van szó. Nagyvárad városa az aszfalt kocsi- és gyalogutak fenntartásáért kijezt évente Bitümen-cégnek 2.138.000 leiet, több mint két milliót. A polgárság tehát joggal elvárhatja, hogy a fenntartással járó munkát simán és tűrhető eszközökkel hajtsa végre a vállalkozó.

Az aszfaltburkolatok fenntartásának ilyenén üzemeltetése feltétlenül, sőt egyedül helyes eljárás. A vállalkozás minden kis hibát idejében, tehát olcsón reparál, sőt a vállalatnak az érdeke, hogy jó legyen a burkolat, mert annál kevesebb javítást kell teljesítenie. Annak idején magam is többször javasoltam, mert a hosszú közigazgatási huza-vona után annyira lezüllött az aszfaltunk, hogy boldog voltam, amikor akárki akárhogy kireparálta, ha cigányokkal is. Természetes, hogy állandó jellegű beruházásokat racionálisan nem lehet követelni csak az olyan vállalkozástól, melynek hosszabb időre biztosított állandó munkája van a városban.

Egy kis jóakarattal a mai anomáliákat el lehet kerülni. A nagyiparnak és a nagytőkének át kell szerveznie a fenntartó munkákat. Meggyőződésem, hogy ez az átszervezés a vállalatnak is előnyére szolgálna és feltétlenül ki fizetné magát, mert sok tüzelőanyag és szállítási költségmegtakarítást érhetne el és a nomád wirtschajftal járó temérdek veszteségtől és időpocséklástól menekülhetne a vállalat. A közérdek védelmére pedig erre az átszervezésre okvetlenül szükség van. Mindenki igazat jog nekem adni, aki az aszfalttáncok szokásos táborhelyeinek közelében kénytelen évente több szériában élvezni az aszfaltköttyvasztás örömeit. És ez nemcsak várad specialitás, de helytálló kívánság minden modern városban, ahol sok az aszfalt és ahol az aszfaltburkolatok fenntartását nem kapkodóan, hanem állandóbb jellegű vállalkozás útján biztosítják. Ez az ügy tehát nemcsak a helyi asz-

A NYEREMÉNYEKET

a nyerteseknek minden adólevonás nélkül fizetik ki.

A MILLIÓ MILLIÓ!

AURORA

ELÁRUSÍTÓ HELYEI

Biharmegyei székhely:

„BANCA UNION” Nagyvárad, B-dul Reg. Ferdinand 1.

Az öt és félmillió fontos angol kölcsön valutáris nehézségeivel foglalkoztak Bucurestiben

Húsz éven belül, két évenként megejtendő sorsolások mellett, visszaváltandó állampapírokat bocsátanak ki

Bucurestiből jelentik: A Romániának nyújtandó öt és félmillió fontos angol kölcsön ügyében a nemzetgazdasági minisztériumban megbeszélést tartottak, amelyen Buzoiu miniszter, Miha Constantinescu, a Nemzeti Bank kormányzója, Victor Badulescu, a Londonban tárgyaló román bizottság vezetője, Marinescu tábornok egészségügyi miniszter, valamint a nemzetvédelmi minisztérium képviselője vettek részt. Az értekezlet mindenekelőtt Victor Radulescu jelentését hallgatta meg, aki közölte, hogy az öt és félmillió fontos kölcsön felhasználására vonatkozólag angol részről a következőket ajánlották: Fordítson Románia hétszáz-ezer fontot angliai gyapotvásárlásra, százhatvan ezer fontot útpétfésre, egymillió fontot kőt-szerek beszerzésére, a kölcsön további részét pedig a nemzetvédelem kiépítésének céljaira.

Az értekezleten úgy határoztak, hogy a valutáris nehézségek megoldása céljából száz-öttszáz és ezerfontos értékpapírokat bocsátanak

ki, amelyeket az állam húsz éven belül, két évenként megejtendő sorsolások mellett vált vissza.

meg fehé. Azt tartom azonban, hogy ennek az ügynek tárgyi része minden nagyobb erdélyi és bá-náti várost érdekel, mert mégis büdös az aszfalt! Ezért köszönöm hálásan, hogy soraimat Szerkesztő Uram közre adta.

Öszinte tisztelettel

KÖSZEGHY JÓZSEF

Egyiptom külügyminisztere Bulgáriában

Szófiából jelentik: Ab del Fattah Yehia pasa, Egyiptom külügyminisztere, jelenleg Bulgáriában tartózkodik. A miniszter szerdán megkoszorozta Szófiában a névtelen katona sírját, majd kihallgatáson jelent meg Boris bolgár királynál, aki ebéden látta vendégül. A király a pasának és kísérete tagjainak magas kitüntetésekkel adott. Az egyiptomi külügyminiszter délután megbeszéléseket folytatott, este pedig Egyiptom szófiái követe vas-ecorát adott tiszteletére.

Rendelet intézkedik a házak építésének és külső festésének módjáról

Nagyvárad. Saját tud. A város mérnöki hivatala 3—1939. szám alatt rendeletet adott ki. A rendelet értelmében a jövőben:

1. Csak szilárd anyagokból lehet házakat építeni, úgy a város belterületein, mint a külvárosokban. (Tilos szalmafedélű, vályog és fából készült házak építése).
2. Új építésnél, vagy javításnál a házak falaira a környezet színéhez megfelelő tompa fényű festéket kell használni. Legtöbb esetben a káki színt. Tilos a csillogó színek és csillám-anyagok alkalmazása.

Azok ellen, akik a fenti rendeletet nem tartják be, kihágás címen indítanak eljárást és egy hónaptól 2 évi fogházzal és 10 ezer leltől 500 ezer leig terjedő pénzbírással sújtják őket. Amennyiben a házat nem az előírt anyagból építik fel, lerombolják.

Értesülésünk szerint a mérnöki hivatal közgejei egyenként is fel fogják keresni azokat a háztulajdonosokat, akiknek ingatlanjait átfestésre kötelezik. Közölni fogják velük az időpontot is, ameddig a munkálatokat el kell végeztetni.

A pénzügyigazgató személyesen határozza meg, hogy kik kötelesek raktárkönyvet vezetni

Nagyvárad. Saját tud. A kiskereskedők és iparosok körében teljes bizonytalanság uralkodik a körül a kérdés körül, hogy azok az iparosok, akiknek üzletük van, valamint a kiskereskedők kötelesek-e raktárkönyvet vezetni. A raktárkönyv vezetéséről megjelent rendelkezések nemhogy világosságot hoztak volna e kérdésben, hanem még bonyolultabbá tették. Nagyváradon a „Sfatul Negustoresc” közbenjárt a pénzügyigazgatóságon, hogy hozzanak olyan határozott intézkedést, amellyel a kérdés teljesen tisztázódik. A közbenjárás folytán pénteken délután 6 órakor a pénzügyigazgatóságon értekezlet lesz. Az értekezleten résztvesznek a pénzügy, valamint az ellenőrző szervek képviselői, a kereskedők megbízottai, a Kereskedelmi és Ipar-kamara kiküldöttje és a Sfatul Negustoresc vezetői. Ezen az értekezleten végleges döntést hoznak a raktárkönyvek vezetésének kérdésében. Az eddigi terv szerint az értekezlet tagjainak megkérdezésével a pénzügyigazgató maga fogja meghatározni minden egyes esetben, sorbavéve minden kereskedőt és kisiparost, hogy melyikük köteles vezetni a raktárkönyvet. Az értekezlet eredménye elé nagy várakozással tekintenek az érdekelt iparosok és kereskedők.

A lengyel háborús ipar és a danzigi kérdés

A nehézipari érdekeltség lapja kérdésesnek tartja a háboru lehetőségét. — A német birodalomban általános gyülekezési tilalmat rendeltek el a nyári hónapokra

Varsóból jelentik: A lengyel nehézipar lapja, a *Kurjer Polski* a danzigi kérdéssel foglalkozva annak a véleményének ad kifejezést, hogy a helyzetben némi enyhülés állott be és a háború lehetőségét már csak nagy kérdőjellel lehet említeni. A lengyel nép azt kérdezi; valóban elkerülhetetlen lenne-e a háború? Általános felfogás az, hogy az ellenfél inkább a kifárasztás taktikájával akarja elérni politikai céljait, mint háborús eszközökkel.

Berlinből jelentik: A német nemzeti szocialista párt vezetősége általános gyülekezési tilalmat rendelt el a nyári hónapokra. Július és augusztus hónapban semmiféle gyűlést, ünnepséget és bajtársi összejövetelt nem rendezhetnek a párt szervezetei.

Hasonló intézkedéseket foganatosítottak a múlt év nyarán is a szeptemberi eseményeket megelőzően.

Anglia és Franciaország elhatározta, hogy nem tesz több engedményt Moszkvának

A Szovjet Lengyelország és Románia részéről is kölcsönös szavatosságot kíván a maga javára. Az angol kormány visszautasította ezt a kívánalmat

Londonból jelentik: Az angol fővárosban szerdán délelőtt két és fél óráig, délután két óra hosszúságú tartó minisztertanács volt. Beavatottak úgy tudják, hogy Danzigt illetően teljes az egyetértés Franciaország, Anglia és Lengyelország között.

A minisztertanács foglalkozott a moszkvai tárgyalásokról kapott legutóbbi jegyzékkel is. A balti államoknak adandó kezesség problémáját London már elintéztéknek tekinti, de a szovjet — egyéb újabb követelések között — Németalföld, Svájc és Luxemburg függetlenségének biztosítása ellenében azt kívánja, hogy Románia és Lengyelország kölcsönös szavatossági megegyezést kössön a szovjetunióval.

A *Star* szerint az angol kormány elfogadhatatlannak minősítette ezeket a követeléseket és Moszkvának küldendő válaszában arra az álláspontra helyezkedik, hogy csak a múlt heti angol-francia javaslatok alapján hajlandó tárgyalni.

Általában a jelek szerint Anglia és Franciaország nem hajlandó további engedményeket tenni a szovjet kormányának. A szerdai minisztertanácsban behatóan megvitatták a moszkvai tanácskozási

állását és — bár végleges döntést nem hoztak, — minden jel arra vall, hogy Angliai és Franciaországi most már kitart múlt heti javaslata mellett

100—150 millió font fegyverkezési kölcsön a szövetségeseknek. Halifax moszkvai utja

Londonból jelentik: A minisztertanács foglalkozott az Anglia szövetségeinek történő angol hitelnyújtások kérdésével is. Ezzel kapcsolatban elhatározták, hogy rövidesen törvényjavaslat kerül a parlament elé, mely a szövetségeseknek nyújtandó fegyverkezési hitelek összegét mintegy 100—150 millió font erejéig terjeszti ki.

A *Daily Express* lehetségesnek tartja, hogy Halifax külügyminiszter rövidesen Moszkvába utazik, az ott folyó tárgyalások meggyorsítása céljából. A lap hangoztatja, hogy felelős tényezők személyes érintkezése nagyban előmozdíthatja a felmerült nehézségek elhárítását.

Francia sajtóvélemény szerint még lehetséges a megegyezés Moszkvával

Párizsból jelentik: A francia lapok ismét élénken foglalkoznak a moszkvai tárgyalásokkal. Az *Excelsior* szerint Bonnet külügyminiszter szerdán este hosszabb telefonbeszélgetést folytatott a londoni francia nagykövettel és közölte vele a kormány újabb javaslatait. Ezeket a javaslatokat — a lap szerint — a francia nagykövet még a csütörtöki nap folyamán az angol minisztertanács elé terjeszti és a választ is valószínűleg még ezen a napon átnyújtották. Az *Excelsior* bizik a moszkvai tárgyalások eredményes kimenetelében, bár elismeri, hogy mindig újabb és újabb nehézségek merülnek fel. Így: Románia és Lengyelország nem hajlandó csatlakozni világnézeti okokból; nehézségeket okoz a balti államok elutasító állásfoglalása, valamint Hollandia és Svájc vonakodása is. Mindamelett a lap lehetségesnek tartja, hogy a három állam: Franciaország, Anglia és Szovjet-Oroszország rövidesen megfelelő megállapodást talál.

Sachalin szigete miatt új összeütközés támadt Japán és a Szovjet között

Tokióból jelentik: A moszkvai japán követ tiltakozott a szovjet kormánytól a Sachalin szigetén fennálló japán szén- és petróleum-koncessziók megsértése miatt.

A japán követ felhívta a moszkvai kormány figyelmét arra a tényre, hogy ebből a helyzetből igen súlyos konfliktus állhat elő.

Londonban hatalmas tüzvész pusztított a az alsó Themésnél leégett egy óriási áruaktár. Képünk az oltási munkálatokról készült

Huzella Ödön riportja:

Ismeretlen levelek a segesvári harcokról és Petőfi eltűnéséről

Petőfi Sándor megálmodta a vizaknai vereséget

Nagyvárad, július hó.

Az idén lesz kilencvenedik éve annak, hogy a segesvári csatásokon eltűnt Petőfi Sándor. Az irodalom lelkes hívei fényes ünnepekre készülődnek ebből az alkalomból s néhány széphangú felhívás meg is jelent már a lapokban erre vonatkozólag. Pedig azt a helyet, ahol Petőfi eltűnt, vagy hősi halált halt, s ahol kilencven év előtt eltemették, még ma is homály fedi és a történészek is csak bizonytalanul találgatják a nagy magyar költő elmúlásának utolsó pillanatait. Arany János, Madách Imre és többi nagyjaink utolsó óráit szinte pillanatról pillanatra ismerjük, csupán Petőfi tűnt el a szabadságharc lázas és forró lángolásában nyomtalanul. Ez a kérdés, hogy minő körülmények között halt meg Petőfi, nemcsak az irodalomtörténészeket, de a nagy költő kortársait is élénken foglalkoztatta. Ezt bizonyítják azok az immár ötven évnél idősebb levelek is, melyeket gróf Haller György és Petőfi tisztvársa, Veress János volt negyvennyolcas honvédfőhadnagy, Bem vezérkari tisztje, váltottak egymással 1888-ban. Ezek az értékes írásként egészen véletlenül kerültek a napokban birtokomba s az erős, kék árkuspapírra vetett sorok között felelevenedik a segesvári csata s néhány olyan mozzanat, melyek sem Petőfi életrajzában, sem a történelmi napok leírása között nem szerepelnek. Ezekből a levelekből a következő, érdekes részleteket közöljük:

Gróf Haller György — Petőfi közhalmi „futásáról.”

Gróf Haller György Székelykeresztúron, 1888 március elején kelt levelében a következőket írja: „Dobai ezredes Köhalom városát tartotta 600 gyalog 6-dik határszéli zászlóaljával, Asztor Ferenc őrnagy alatt, 120 Kossuth és Vilmos huszárral, 8 ágyúval és petricevics Horváth Dániel nemzetőri őrnagynak 600 botosával. 1849. évi július hó 28-ik napján Fogarashól érkezett muszkák megtámadván, azokat Uzon (?) felé nyomta kik 29-én segélyt kapván, 30-án Dobait Köhalomból a Homorod terére nyomván, hol Dobai nyolcszor állást foglalván, 31-én Udvarhelyre érkezve, egyesült Gál Sándor hulladék seregével és együttesen Parajdra húzódtak.

Szkurka — kit személyesen ismertem és Gömböcznek hívtunk, 31. Julii nem jelenthetett Vajnáknak Köhalom piacán... éjjel 11 órakor Héjasfalván Bemet fél 10 órakor tanálták, tehát Szkurka előzőleg

Petőfit egy negyed 10 órakor tanálhatta a leírás szerint a bunra vezető mezőút kezdeténél, az országúton, honnan Héjasfalváig 1400 ölet szaladva, tudhatta meg Bem megmentését; Héjasfalvától Köhalomig 50 km a távolság, kerülő utakon, kalauz nélkül menve, futhatott másfél óra alatt 20 kilométert.

Azon ponton, hol Szkurka Petőfitől elvált, este 10 órakor Héjasfalváról Segesvárra húzódván, k/zakok György József h. hadnagyot az úton tanálván, fejét megfarítsálva, Segesvárra vitték, a

A déva-telepi új „Szent Antal” templom javára, a templomépítő-bizottság megbízásából Szabó Dömjén dévai ferences atya egy imakönyvet adott ki. — Az imakönyv

„ÉGI LÁNG”

cimmal jelent meg. 629 oldal. Ara: 150 lei. Mivel ezen imakönyv tisztá jövedelme az említett templom javát szolgálja, Istennek dicsőségét hirdeti és páduai Szent Antal tisztelésének állít emléket, ki minél hamarabb beszerzi. — Kapható lapunk kiadóhivatalánál is.

kórházba, honnan augusztus hó 21-ik napján megszökött. György ma is él Csíkszentimre helységben; ő 1849-ben egy sugár magas, tejes (milch) pofájú alak volt és a balszárnytól az erdőkebe menekülve, tévelygés után jutott a jelzett helyre, hol Kosi Sándor hadnagy 30 legényével tartalékban állván, mint részeges Ripsel-kozák, elpárolgott. Ó ma is él! Háromszék megyében, Bodolán.”

Eddig szól gróf Haller György levele. Sokka részletesen foglalkoznak Petőfi Sándorral Veress János volt negyvennyolcas főhadnagy levelei, amelyekből — azok nagy terjedelménél fogva — csak a Petőfire vonatkozó részleteket ragadjuk ki:

A csata tervvázlatát gróf úr kívánságához képest Gyalokay Lajos úrtól (a Gyalokayak híres, régi bihari családból származtak s egykor nagy szerepet vittek a megye és Nagyvárad életében. Szerk.) megszerezvén, azon feltevésemben, hogy annak egy példánya a gróf úr kezei között van és hogy előadásomnak a csataterre vonatkozó részét annak alapján elbíráltatja; — megjegyzem, hogy az igen felületes és azon célra, hogy a Petőfi Sándor el-

Az első hír — Petőfi elestéről

Lőrinczi szárazos, irodafőnök kilenced magával, álutakon a segesvári csatából menekült s augusztus 7-én Szászsebesre érkezett. A táboroknál általános érdeklődésnél fogva első helyen Petőfire terjedt a kérdezésködés, Lőrinczi a részletek megjelölése nélkül elmondta, hogy

Petőfi elesett,

de ugyanekkor a Lőrinczivel megérkezettek között volt egy huszár, (nevét már elfelejtettem), azon Koburg huszár, aki ordonánci szolgálattétel végett a fővezéri irodához volt beosztva és ki előzőleg Petőfinek nem hadiszolgálatot tett, hanem őt lovagolni tanította, következőleg Petőfit igen jól ismerte és

aki azt állította, hogy Petőfi nem esett el a segesvári csatában.

Veress János levele itt megszakad, de az 1888. évi március 30-án kelt írásában kiegészíti ezt a levelet és részletesen foglalkozik Petőfi személyével is.

Petőfi — a kortárs tükrében

A sablonos udvariaskodási és az ötven év előtt szokásos levél bevezetési formáságok után a következőket írja Petőfivel kapcsolatosan Veress János:

En Petőfi Sándort az 1848—49. évi erdélyi hadjárat alkalmával nemcsak személyesen ismertem, hanem a táborozás alatt a közöttünk létrejött azon megállapodás folytán, hogy aki menetelés közben hamarabb a tábori állomás helyére ér, szállásról gondoskodni tartozik, vele együtt egy szálláson többször voltam, s mint ilyen igen jól emlékszem, hogy az első szebeni csata és a szelindeki csatározások után 1849 január 31-én este Vizaknára érkezve, egy sötét vendégszerető házában szálltunk meg s velünk volt Kiss Sándor vezérkari tiszt és hírlapi tudósító is. Az időt a vizaknai csatáig kedélyesen töltöttük, mit fokozott azon körülmény, hogy Petőfi a szelindeki nehéz napok előtt érkezvén először az erdélyi hadsereghez, nemcsak a magyarországi politikai élményeit mesélte el, kísérve mindmegannyi sarcastikus megjegyzéseivel, hanem megismertette velünk családi körülményeit is, jelesen elbeszélte, hogy nejét, Szendrei Júliát, Bihar megyében, Nagy-Szalontán, Arany János költő barátjánál hagyta.

Petőfi megjósolta a vizaknai csatát

Ezután a következőket írja érdekes levelében Veress János:

Petőfi reggel öltözködés közben odaszólt szobátársainak:

— Fiúk! Az éjjel azt álmodtam, hogy a tábornok (Bem apó), csákójáról lehullott az árvalány-

estének helye constatatassék, alig alkalmas. Hiányzik e tervvázlaton különösen Héjasfalvának kitüntetése és a levélben említett „Ördögpaták” megjelölése, ezek nélkül pedig helyes tájékozást azon pontok megoldására, melyeket gróf úr levelében elsorolt, szerezni nem lehet.

Ennek rövid előrebocsátása után megírom, miszerint teljesen igaz, hogy a segesvári csatát előzőleg Bem tábornok által, mint vezérkari tiszt, sürgönnyel Sztáskeresztúrról Székelyudvarhelyre küldtettem s ezen küldetés a következő körülmények között történt:

Találkozás Petőfivel a segesvári csata előtt

1849 július 27-én a Besztercenél Gottleheim orosz tábornok elleni csata vívása és a vezényletnek Damazskin ezredes kezére történt átadása után a Lüders orosz tábornoknak Szebenből Segesvár felé irányozott mozgalmairól értesült Bem tábornok, még aznap Tekén keresztül Marosvásárhelyre indult és ott

július 28-án találkozott Petőfivel, ki hosszabb távollét után Egressy Gábor társaságában érkezett volt Marosvásárhelyre.

En a fővezéri irodával a tábornokot követtem. Bem tábornok diszpozíciója után a csekélyszámú hadsereg Marosvásárhelyről július 28-án útnak indított és még másnap rendeltetési helyére, Sztáskeresztúrra ment, hová a tábornok kíséretével Petőfi is megérkezett s a tábornok irodájával Sztáskeresztúron a Munkácsi háza szállásoltatott.”

Ezután leírja Veress vezérkari tiszt, hogy még 1849 július 29-én futári minőségben Sztáskeresztúrról el kellett utaznia és csak a segesvári csata után érkezett vissza oda, s útközben a menekülőktől értesült a csata kimeneteléről, s így ő a csatában személyesen részt sem vett, azonban a tábornoknál a következő felvilágosításokat kapta Petőfire vonatkozólag:

haj. Meglássátok, hogy ma csatánk lesz!

Alig fejezte be Petőfi a szavait, Veress János, aki a szoba ablakánál állt, látta a Puchner által vezényelt hadtestnek a sóáknak felett levő hegycsúcsra elhelyezkedését s felkiáltott:

— Gyertek! Nézzétek! Itt az ellenség!

Alig volt idejűk a felöltözésre — már el is vesztette Bem a vizaknai csatát s menekülni kellett.

Még a vizaknai táborozás idején kedélyesen felolvasta tisztársai előtt Szendrei Júlia leveleit Petőfi, aki fekete szalagon, a mellén viselte hitvese elefántosonra festett arcképét s a jeggyűrű mindég feltűnés nélkül volt látható az ujján.

Ezután részletesen ír arról Veress János, hogy Petőfi Vizaknán is kezeskeszakkal viselt, lehetetlen ségnek tartja tehát, hogy a segesvári csata előtt leborotváltatta volna azt, miután ennek a szakállnak Petőfi forradalmi jelentőségét tulajdonított.

Levele további részeiben kitér Bem apó egykori vezérkari tisztje Petőfinek arra a közismert tulajdonságára, hogy soha, semkitől és semmitől sem félt, s hogy szeretett parancsolni. Lehetetlen ségnek tartja, hogy Petőfi elmenekült volna a segesvári csatából. Kétségtelen tehát, hogy az a bizonyos Lőrinczi, kirői szó van Veress János leveleiben, igazat mondott, mikor azt állította, hogy Petőfi elesett a segesvári csatában s azok tévedtek, akik az ő menekülése tanúi voltak — állítólag, Petőfi úgy élt, úgy rohant át a magyar égbolton, mint egy fátylával világító staféta — s úgy múlt el, mint a kilobbant fátylafény, de az ő lelke által vetett hatalmas fényesség még ma is világít.

Kállay Miklós: Báthory István

Balanyi György bevezető tanulmányával, térképpel, műmellékletekkel. — Ara fűzve 247 Lei, kötve 342 Lei.

Báthory István életének megoldására csak Kállay Miklós vállalkozhatott, ki Jókaira emlékeztető gazdag aradásu fantáziájával hiánytalanul átéli Báthory gazdag és szővevényes életének minden meglepő, új fordulatát. Olyan történelmi film pereg le előttünk, melynek minden jelenete új értékkel és felismeréssel gazdagítja a mai nemzedék életét.

Dante kiadás.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Nagyvárad, II. Károly király-út 5. sz.

ELŐFIZETESI ÁRAK. **Belföldön:** Egész évre 900, félévre 450 negyedévre 225, egy hónapra 75 lejt.

Magyarországon: Egész évre 50 P, félévre 25 P, negyedévre 15 P. Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepeken 24 fillér.

Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037
Telefon: 12-27.

Kolozsvári szerkesztő: **dr Sulyok István.**

Kéziratokat nem őrünk meg és nem adunk vissza.

Időjárás

A bucaresti időjárásutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Elénkebb légáramlás, több felhő, egyes helyeken már zivatar, a hőmérséklet helyenként már kissé csökken.

T. Előfizetőinket ezúton is kérjük, hogy július 1-én esedékessé vált lapjártási díjaikat legkésőbb a hó 15-ig kiegyenlíteni szíveskedjenek! „Magyar Lapok” kiadóhivatala.

PACHA PÜSPÖK MÁRIARADNÁN. Temesvár. Saját tud. Pacha Agoston dr megyéspüspök a Katolikus Naggyűlésről jövet Héber János püspöki tükárral Máriaradnára utazott. A püspök megjelent a papi lelkipátlakokon, amelyek most a kegyhelyen folyamatban voltak. A németnyelvű papi lelkipátlakokat most tartják Korner József dr papnöveldei gazdasági igazgató, általános püspöki helynök vezetésével.

Nem kapnak nyári szabadságot a pénzügyi tisztviselők. Nagyvárad. Saját tud. A napokban a pénzügyminiszter rendeletileg közölte az illeténi pénzügyigazgatósággal, hogy az új adó törvény valamint a különféle újabb intézkedések miatt annyira feltorlódtott a munka, hogy a pénzügyigazgatóság tisztviselői nem mehetnek nyári szabadságra.

Bognár Cecil:

PSZICHOLOGIA

A modern lélektan minden kérdésére biztos és határozott választ ad ebben a könyvben a tudós szerző
Ára 242 lejt és portó.

TATARU CORIOLAN KIRÁLYI HELYTARTÓ LÁTOGATÁSAI MÁRAMAROSBAN. Máramarossziget. Saját tud. Tataru Coriolan királyi helytartó a hét végén Máramarosszigetre érkezik. A királyi helytartó az eddigiek szerint egy heti tartózkodásra érkezik Máramarosba. Előbb a megyeszékhelyt, majd a vidéki községeket látogatja meg.

Szobolozky Géza temetése. Temesvár. Saját tud. Nagy és általános részvét mellett kísérték utolsó útjára Szobolozky Gézát, a városi adóhivatal elhunyt főpénztárosát, minden katolikus megmozdulás lelkes támogatóját és fáradhatatlan propagálóját. A katolikus társadalom színe-java jelent meg a temetésen és testületileg vonult ki a városi tisztviselői kar. A gyászszertartást Metzger Márton dr prépost-plébános vezette, papi segédlettel. Metzger dr prépost szívbemarkoló beszédben méltatta az elhunyt Szobolozky Gézát érdemeit, aki a hitében erős, Egyházhoz hűségesen ragaszkodó, önzetlen és önfeláldozó férfiú mintaképe volt. A városi tisztviselői kar nevében Heim Ernő dr városi tanácsnok bucsuztatta az elhunytat és kihangsúlyozta azt az értékes munkát, amelyet az a város lakosságára érdekében kifejtett. A sírnál Metzger Vilmos gyógyszerész, a Katolikus Népszövetség bánsági központjának elnöki tanácstagja és a gyárkúlvárosi helyiszervezet elnöke bucsuztatta Szobolozkyt és vázolta azt a nagy veszteséget, amely halálával a Katolikus Népszövetség, a gyárkúlvárosi Katolikus Ifjúsági Egyesület és a gyárkúlvárosi hitközségért ért.

Pincér, mint adóellenőr. Nagyvárad. Saját tud. A törvényszék most tárgyalta H. Imre nagyváradai pincér ügyét, aki még Szilveszterkor Szalontán adóellenőrnek adta ki magát az egyik vendéglőben, ahol felül akarta vizsgálni a fogyasztási tömböt. A törvényszék a mostani tárgyaláson a felek kihallgatása után bűnösnek találta a megtévedt pincért és cimbitörőként egy hónapi fogházra ítélték.

Zürichi zárlat. Párizs 11.75, London 20.76, Newyork 443.50, Brüsszel 75.40, Milánó 23.30, Amszterdam 235.45, Beriin 178, Prága 15.05, Varso 83.50, Belgrad 10, Bucuresti 325.

A kolozsvári hadbírósg elé kerül a szatmári halálos gépkocsielgázolás ügye. Megirtuk, hogy a Batizi-uton, a Willinger-féle téglagyár előtt, egy marosvásárhelyi gépkocsi halálragázolta Szalontai István fuvarost. A gépkocsi Medgyesi Sándor nevű vezetőjét őrízette vették. Később azonban a rendőrség előtt egy marosvásárhelyi román magára vállalta a felelősséget és kijelentette, hogy a gépkocsi kormányánál a zárlás pillanatában ő ült. A kapitány azt hangoztatja, hogy nem tehet a szerencsétlenségről. Szabályosan túlkölt, Szalontai azonban, mint a szemtanúk mondják, valami jegyzéket olvasott és ez okozta a szerencsétlenséget. Az ügy iratait lezárták és áttették a kolozsvári katonai törvényszékhez.

Kiss János esperes aranymiséje. Székelyudvarhely. Saját tud. Küküllőkegyfalva udvarhelyi kisközségnek felelhetetlenül szép örömmünnepe volt Sárlos Boldogasszony napján. Ugyanis ekkor ünnepelte a község bucsu-ünnepét és ekkor mondotta el a hívek érdemes plébánosa, Kiss János esperes aranymiséjét. Kiss János 1865. január 23-án született Székelyudvarhelyen. Középiskolai tanulmányait szülővárosa főgimnáziumában, a filozófiai és teológiai tanfolyamot Gyulafehérváron végezte s Lónárd Ferenc püspök 1889. július 14-én szentelte áldozópappá. Négy évig Csikrákoson Murányi Kálmán esperes mellett, hat évig pedig Biró Béla kolozsvári apát-plébános mellett kaplankodott s egyben hitoktató is volt a felsőbb leányiskolában és a tanítóképző intézetben. Mint zsinátvizsgás pap nyolc éven át kapnikhányai, tizenhét éven át farkaslaki, kilenc éven át manéfalvi, négy évig pedig sinfalvi plébános volt. Az 1934-ik évtől kezdve a küküllőkegyfalviak érdemes plébánosa. Mailáth püspök 1916-ban esperessé, 1919-ben az udvarhelyi espereskerület tanfelügyelőjévé nevezte ki. Mindenik állásában odaadással, dicséretre méltó buzgósággal működött egyháza és népe javára. Aranymiséje alkalmával, amelyet fényes segédlettel mondott el, papjai és hívei meleg szeretettel vették körül. Az ünnepi beszédet Török Ferenc esperes mondotta, a püspök és a kerületi főesperes elismerő és üdvözlő iratait Barthos Mihály zetelaki esperes olvasta fel. Mise után a község és az egyháztanács üdvözlését Sebők Balint tolmácsolta s az elemi iskolások versekkel és szép énekszámokkal köszöntötték. Farkaslaka üdvözlésének Mihály Domokos, Méréfalva jókivánságainak András Péter plébános adott kifejezést, mindketten szép virágcsokrot nyújtva át híveik nevében. Az espereskerület nevében Barthos Mihály esperes, a vármegyei magyar népközség részéről pedig Biró Lajos kulturális szakosztályi elnök mondott üdvözlő beszédet. A lengyelülvált üdvözlését Salati Ferenc plébános hozta el. Kádár József aranymiséje esperes-plébános P. Olasz Pacifik ferences atya érdemeit emelte ki, aki a jubileumi ünnepség fényét szép orgonajátékával emelte. A jubiléus Kiss János, aki teljes erőben, jó egészségben érte meg aranymiséjét, meghatóltott lélekkel mondott köszönetet az üdvözlésekért.

Halálragázották a saját lovai. Nagyvárad. Saját tudósítónktól. Halálosvégű szerencsétlenség történt a Gyapju melletti Szentmiklós községben. Moga József 63 éves gazdaember, akinek néhány hold erdeje is van, szekerével kiment az erdőbe, hogy fát szállítson be a hátra. Viesszafelé a megrakott szekér tetejére ült, amikor egy lejtősebb uton a lovak megbokrosodtak és örült vágatásba kezdtek. Az öreg gazda nem tudta megfékezni az elragadt lovakat és oly szerencsétlenül esett le a szekéréről, hogy a vágató lovak közé zuhant és lovai halálra gázolták.

Jelentettük, hogy Hasselt mellett, Belgiumban, a most épülő Albert csatornán súlyos gátszakadás történt. Ez a térkép a gátszakadás helyét tünteti fel.

Titokzatos visszaélések ügyében miniszteri megbízott folytatott vizsgálatot Nagyváradon. Saját tud. Az elmúlt hetekben a fővárosi bünyügyi hatóságok az igazságügyi alkalmazottak ki nevezésével kapcsolatban nagyarányú visszaéléseknek jöttek nyomára. Az igazságügyminiszter a vizsgálat vezetését személyesen vette kezébe és a vizsgálatot kiterjesztették az ország nagyobb városaira is. Kedden Jambandi igazságügyminiszter felhatalmazásával Nagyváradra érkezett D. Aristide bucaresti vizsgálóbíró és az ügyészség egyik hivatalos helyiségében megkezdte a visszaélések ügyében beidézett igazságügyi alkalmazottak kihallgatását. A kihallgatások csütörtökön végetértek. Valamennyi beidézett zárt ajtó mögött hallgatták ki és az egész ügyről semmiféle jelentést sem adtak ki.

Levetette magát a második emeletéről egy fiatal ügyvéd. Temesvár. Saját tud. Keddről szerdára virradó éjjelen Márk Antal dr harminckétéves ügyvéd, öngyilkossági szándékkal leugrott édesatyja gyárvárosi házának második emeletéről. A fiatal ügyvéd az udvar kövezetére zuhant. Agyalapi törést és súlyos agyrázkódást szenvedett, azonkívül eltört az állkapca, mindkét lába és egyik karja. A szerencsétlent kórházba szállították, ahol a halállal vívódik. Márk Antal dr az utóbbi időben nagyon idegösen viselkedett. Feleségével kedden este sétálni ment. Amikor hazatértek s már mindenki aludt a lakásban, magára kapta ruháit, a földszinten levő lakasáról felosont a második emeleti folyosóra és onnan levetette magát. Mivel bucsulevelet nem hagyott hátra, az a vélemény, hogy pillanatnyi elmezavarásban követhette el tettét. A kórházban, ahol ápolják, állandóan mellette van édesapja, Márk Jakab dr nyugalmazott főorvos és fia, Márk Frigyes dr, ismert orvos.

EGY NÉMET REKORDREPÜLŐ HALÁLOS LEZUHANÁSA. Berlinből jelentik: A stuttgarti repülőtéren, szerdán, halálos repülőszerencsétlenség érte Karpstein Helmuth, német rekordrepülőt. A pilóta, eddig meg nem állított okhól gépével 500 méter magasságból lezuhant és életét veszítette.

Elítélték egy nagyváradai iparost, mert tiszteletlenül viselkedett a betegsegélyző főorvosával szemben. Nagyvárad. Saját tud. A büntető bíróság előtt a napokban Bordás Lajos iparos állott a váddal, hogy tiszteletlenül viselkedett a betegsegélyző főorvosával szemben. Bordás táppénzért ment fel a betegsegélyzőbe, de a pénzt nem akarták neki kiutalni azzal az indokolással, hogy abban az időben, amelyikre a táppénzt kéri, nem volt beteg. Az iparos kérésével a főorvoshoz utasították és Bordás, amikor hosszas várakozás után a főorvos eljött, állítólag ingerült hangon kért felvilágosítást és azt a kijelentést tette, hogy „a munkásbiztosító éveken át csak élvezi a pénzt a tagoktól és semmi segílyt sem ad, amikor a munkás beteg lesz”. Hosszas tárgyalás és tanúkihallgatások után Bordás Lajost a Munkásbiztosító Pénztár főorvosa ellen tanúsított tiszteletlen magatartása miatt 1000 lejt pénzbírságra ítélték.

Megloptak egy vezérigazgatót a Szimplon-expresszen. Temesvár. Saját tud. Kaurimann Oszkár, a Banca de Credit Roman vezérigazgatója, a temesvári pályaudvari rendőrségen feljelentést tett, hogy Bucuresti és Temesvár között, a Szimplon-expresszen, ellopták ötven ezer lejt értékű aranyóráját. A rendőrség nyomoz.

Temetés. Grimba Teodorné szül. Tanaei Mária 72 éves korában meghalt. Temetése pénteken 5 órakor lesz a Trandanielor-utca 2. sz. háztól. (Erdélyi „Concordia”).

Szolgáltatásos gyógyszer-tárak Nagyváradon:

- Pénteken a következő nagyváradai gyógyszer-tárak tartanak szolgálatot:
- Madonna, Str. Sztaroveszky No. 1. (Dr Medvgy). Telefon 30-20.
- Fehér Kereszt, Boulevardul Regele Ferdinand No. 2. (Pacala.)
- Cleopatra, Str. Avram Jancu 2. telefon 15-15.
- Szent Ferenc, Str. Cuza Voda No. 24. Telefon 17-47. (Csanda.)
- Szent László, Piata Bisericej No. 1, Valence, Templom tér. (Hegedűs.)

A nagyváradai mozgóképszínházak műsora:

- APOLLÓ: PÁNIK A SZALLODÁBAN.
- CORSÓ: KATIA.
- DORIAN: REZTÁBLA A KAPU ALATT.

ÉLJEN!..
Most a MILLIO MILLIO!
 A Colectura Oficială și a Oficiilor Rurale P. T. T. elárúsító helyei köztölték, hogy a 20. sorsjáték alkalmával amely **JULIUS 15.-én** kezdődik, semmit sem vonnak le a nyereményekből. Menjünk mindannyian **SORSJEGYET VÁSÁROLNI** a Colectura Oficială și a Oficiilor Rurale P. T. T. elárúsító helyeitől. **A I. osztály hazása július 15.-én.**

COLECTURA OFICIALĂ
ȘI A OFICIILOR RURALE P. T. T. ELÁRUSÍTÓ HELYEI

A NYEREMÉNYEKET a nyerteseknek minden adólevonás nélkül fizetik ki. A MILLIO MILLIO!

Helyi cím:

Nagyvárad, B-dul Reg. Ferdinand 11.

Ingyenes rendelőt, új közutakat építenek a szatmármegyei falvakban. Saját tud. Részletesen beszámolunk arról, hogy a kolozsvári királyi helytartóság másfélmillió lelt utalt ki közegészségügyi célokra. Szatmár megye ebből az összegből jelentős részesedést kapott. A vármegyei főorvosi hivatal úgy intézkedett, hogy a helytartóság alapjából felépíteti az avasi, Turc községben létesített ingyenes rendelő székházát, valamint a kezelőorvos és a személyzet lakását. — Ugyanakkor tíz községben, ahol egészséges ivóvíz hiány van, mélyfúrású kutakat építenek.

NINCSENEK NYARALÓK NAGYBÁNYÁN. Saját tud. A bányavárosnak az aranylőhelyeken és gyönyörű tájain kívül még két kincse van: a gyümölcs és a jó levegő. Ezek közül most egyiket nem tudják értékesíteni. A gyümölcsvásár, a külföldi piacok idegessége miatt, semmi jót nem ígér, míg a nyaralók, részben a külpolitikai változások, részben a nagybányai piac megdrágulása következtében, teljesen elmaradtak. Más évben július elején egy-két száz üdülő időzött a városban, míg most egyetlen nyaralóról sem tudnak. Ennek különösen azok a küllelki munkások látják a kárát, akik téli szükségleteiket szobáik nyári béréből fedezték. A vendégek elmaradásának egyik oka az is, hogy a vasút ebben az évben Nagybányára nem adott utazási kedvezményt.

A szabadfalui Petőfi-ünnepség műsora. Temesvár. Saját tud. Jelentettük, hogy Petőfi Sándor halálának kilencvenedik évfordulója alkalmával a Magyar Népközösség bányászi központja is Petőfi-ünnepséget kíván rendezni, még pedig a Temesvárral szomszédos Szabadfalun, ahol 1849-ben Bem tábornak állt s ahol Petőfi őrnagy kivezését kapta. Ezt az eseményt örökíti meg a szabadfalui Petőfi-emlékmű, amelynek az ünnepség végébe fog menni. A műsort már össze is állították. A Petőfi-ünnepséget július 30-án, vasárnap rendezik meg s azt Kákuk János dr., a Magyar Népközösség bányászi központjának elnöke nyitja meg. Az ünnepi beszédet Argay György temesvári evangélikus esperes mondja. Az Országos Magyar Dalosszövetségbe tartozó temesvári magyar dalegyletek összkórusa Petőfi: Egy gondolat bánt engemet... című dalát énekli el. Péter Pános országgyűlési képviselő és Bakos László — mindketten kiváló előadók — Petőfi-költeményeket adnak elő. A Temesváron élő székelyek Petőfi-dalokat énekelnek.

Nagybányán 12 ezerre szaporodott a munkásbiztosítói tagok száma. Saját tud. A munkásbiztosító nagybányai hivatala kimutatást tett közzé az intézmény kórházának működéséről. A kimutatás szerint a nagybányai munkásbiztosítói hivatalnak tizenkétezer tagja van, tehát pontosan annyi, ahány lakosa négy évvel ezelőtt Nagybányának volt. Ez a szám is igazolja a bányaváros ipari fejlődését. A munkásbiztosítói tagok száma különösen a Phoenix és a Petrosani üzemek felállítására és fejlesztésére szaporodott meg. Ennek ellenére, a munkásbiztosító sem az orvosok, sem a segédeszközök számát nem növelte. A nagybányai munkáskórházban egyébként az utóbbi hat hónap alatt 4434 beteget kezeltek és 356 műtétet hajtottak végre.

A MAGYAR NÉPKÖZÖSSÉG BÁNSÁGI KÖZPONTI IRODÁJA Temesvár I. Unirii (Dóm)-tér 8. szám alól Dóm-tér 7. szám alá költözött (Rajffaisen-ház), 1. emelet, 18. sz. Telefon továbbra is 44-70. marad.

Prímicia. Temesvár. Saját tud. A helybeli erzsébetvárosi plébániatemplomban ünnepélyes keretek között tartotta meg vasárnap P. Heckler Alajos szalvatoriánus rendi szerzetes első szentmiséjét. P. Kassovitz Agoston mondott lelkeshangú ünnepi szentbeszédet. P. Christ István rendfőnök volt az újmisés manuduktora. Míse után áldását osztotta az újmisés, akit azután a plébánia termében lelkesen üdvözöltek. A hitközség nevében Bambach Alfréd köszöntötte. A Katolikus Női Misszió erzsébetvárosi szervezete, a Rózsafüzér Társulat, az ifjúság egyletei és a papság sora üdvözölték és nyújtották át ajándékaikat. Az üdvözöltek sorában volt az újmisés egykori tanítónője, Schiff Aranka szociális testvér is. Délben a rendházban ünnepi ebéd volt, este pedig a Juventus ifjúság az újmisés tiszteletére előadást rendezett.

TURISZTIKA

A Sasok turista egyesületének július 16-30-iki tanulmányi kirándulása folyamán felkeresik a Retezatot, Petrozsényt és a Zsilvölgy környékét, Ada-Kaléht, Herkulesfürdőt, Gyulafehérvár, Nagyenyed, Torockót és környékét, Marosújvár, Abrudbánya, Brád, Vöröspatak, Seráncsoarai Jégbarlang, Detunata, Alvacza fürdőt stb. Ezen kiránduláson való részvételre még pár hely rendelkezésre áll, jelentkezni lehet az egyesület irodájában, Gyenge István ékszerész és Moesary irógép üzletében, ahol részletes program áll rendelkezésre.

Színes pósta

A VILÁG LEGMAGASABB EMBERE JELENLEG 2 MÉTER 61 CENTIMÉTER

Wadlow Róbert altoni (Illinois állam) lakos, a világ legmagasabb embere, most ünnepelte a 21-ik születésnapját. Jelenleg 2 méter 61 centiméter magas; testsúlya 245 kilogramm; az elmúlt három hónap alatt 3 és háromnegyed centimétert nőtt. Szülei és testvérei rendszeres testalkatúak. Az orvosok az óriás növekedését a mirigyek rendellenességének tulajdonítják.

KRIZANTÉMUM, MINT ROVARIRTÓ

Egy bizonyos japán krizantémum-változatból pyrethrinnek elnevezett mérget lehet kivonni. Ennek a mérgeknek rendkívül nagy jelentősége van mind a mezőgazdasági, mind pedig egészségügyi téren. Tudniillik egyike a legnagyobb hatású rovarirtószereknek, ennek ellenére pedig az emberre teljesen veszélytelen. Japán háboruskódása miatt ezt az anyagot most bajos beszerezni, így több országban kísérletet tettek ennek a krizantémum-változatnak a meghonosítására. Eddig a legjobb eredmény a keletafrikai Kenyában várható, ahol az éghajlati és talajviszonyok, úgy látszik, kedvezőek a japán krizantémum termesztésére.

MIT FOGYASZT EL EGY HÉT ALATT A SYDNEY-I PAPAGYÁJZÁSZLÓALJ?

E. J. C. Hollstrom sydney-i lakos megnyitotta a közönség előtt híres papagálygyűjteményét, amely 700 papgájt foglal magában. Hollstrom 30 éven át gyűjtötte a papagájokat és fáradhatatlan munkával tanította őket beszélni. Azt állítja, hogy a madarakkal épügy lehet társalogni, mint az emberekkel és a papagájok társaságában soha sem unatkozik. A papgáj-zászlóalj heti ételmezése félmázas dió, egy mázas amerikai mogoró, 50 fej saláta és nagymennyiségű egyéb zöldfőzelék és édesesség.

HALOTTAK FELVONULÁSA

A Spencer-Golf belső végén fekvő Jacksonville város közbiztonsági ügyosztálya a gondatlan gépkocsivezetők figyelmeztetésére nyolc kilométer hosszú felvonulást rendezett. A menet, amely lassan elvonult a város utcáin, kísérteties zene mellett a közlekedési balesetek minden eszernyűségét érzékeltette s megrongált kocsikból, mentőkocsikon jázótt drámai jelenetekből, halottszállító járműveken fekvő, roncsolt viaszfigurákból állott s hogy a látvány még meghatóbb legyen, egyes utcasarkokon szerződött akrobatákkal megjátszottak egész sereg balesetet. Végül a közönség előtt felnyitották a hullajegesztőket, a bonctani termeket és börtönöket, ahol a balesetek összes borzalmain és következményeit lejátszották. A különös felvonulás két hete történt s azóta egyetlen baleset sem fordult elő a városban. Pedig Jacksonvilleben hetenként átlagosan kilenc ilyen történt a múltban.

A FOKHAGYMA GYÓGYÍTÓEREJE

Legutóbb alapos vizsgálat alá vették a fokhagymát, mert nemcsak a nép tartja gyógyítóerejének, hanem a klinikai tapasztalatok is amellett szólnak, hogy jó hatással van az öregedő ember szervezetre. A vizsgálatok során megállapították, hogy a fokhagymának különösen a genyeseledést okozó baktériumokra erősen pusztító hatása van. Ez a hatás annál intenzívebb, minél apróbbra van darabolva a fokhagym és minél frissebb.

BABONÁS ANGOLOK

Angliában, hármily felvilágosodottnak is híressék magukat a szigetország lakói, számtalan ősi babona él, amelyeknek a népeesség még ma is hitelt ad. A legközismertebb babonák közé tartozik az a hiedelem, hogy a fiatal házaspár különösen szerencsés lesz, ha esküvőre menet, vagy az esküvőről jövet a menyasszony fátyolát a szél magára ragadja fel. A menyasszonyi képeken is szeretik megörökíteni ezt a magasba lobogó fátyolt, amely mintegy fényképhe rögzített biztosítékul szolgál Angliában a házasság szerencsés kimenetelének.

A GAZDASÁGI VÁLSÁG ÉS A HÁZASSÁGKÖTÉSEK VISZONYA

Csikágóban érdekes statisztikát készítettek a gazdasági krízis és a házasságkötések viszonyáról. A hat évre visszamenő statisztikából az derül ki, hogy a gazdasági viszonyok romlásával egyenes arányban fogyott a házasságkötések száma. 1932-ben érték el a házasságkötések mélypontjukat, amikor csupán 561.564 ember szánta el magát az Egyesült Államok területén a házasságra. Alig javultak azonban valamennyire a gazdasági állapotok, a házasságkötések száma is hatalmas arányban növekedett és 1935-ben 1.337.000-re rugott az új házasságok száma.

SZÍNHÁZ

„Műtét”

— Tomcsa Sándor pályadíjnyertes színjátékának bemutatón előadása Nagyváradon —

A Thalia színtársulat prózai együttese szerdán este mutatta be Nagyváradon Tomcsa Sándor „Műtét” című vígjátékát. Nem hiszem, hogy a „vígjáték”, mint műfajbeli meghatározás fedné ezt az élményszerűen forró és lázas színpadi művet, amelynek vad realitása súlyos drámai levegője elszorítja a néző szívét és elnehezíti lélegzétvétélét is. Mindezen nem sokat változtat a komikus elemnek, a humornak az a zseniális felsziporkázása sem, amely egy tehetséges író keserű-janyar életszemléletéből fakad. Tomcsa megírta, amit megálmodott, vagy amit átélt. S hogy nem csinált belőle se drámát, se vígjátékot, az csak az ő eredeti tehetsége, írói merészsége mellett bizonyít. Az életet írta meg, könnyes tragédiával, ostoba drámáival, groteszk és bolond pillanataival, furcsa és fonák figurával úgy, ahogy itt zajlik és kavarg a körülöttünk s ahogy legszenyesebb örvényléseit is bearanyozza, átvilágítja néha egy-egy tévelygő, arany napsgúr. Tomcsa Sándor tehetséges író és a „Műtét” című színpadi játék néha tragikus mélységekbe, néha felemelő emberi magasságokba lendülő komoly irodalmi alkotás.

A színjáték hőse dr. Ember László az élet számkivetett, meghasonlott lelkű figurája. Kenyértelenül, nyomorult kitaszítotttságban, máról-holnapra éli szomorú és bizonytalan sorsát. Van egy tragikus emléke, egy szép szöke asszony, akit élettársul szeretett volna valamikor. Ez az asszony azonban nem vállalta vele a bizonytalan, nehéz életet, a szegénységet, a nyomorúságot, férjhezment, valaki máshoz. De Ember László lelkében már annyira benne élt az alakja és annyira felgyújtotta benne ez az asszony a családnak és a családi tűzhelynek a melegét, hogy nem bírta kiszakítani magából. Hazugságokból tovább építette magában egy boldognak álmódott árnyékéletet, amit végül, valahol a téboly határán már maga is elhitt. Becsapta saját magát, hogy ereje legyen tovább vonzolni az életet. Elhittette magával és másokkal is, hogy otthona, felesége és gyermeke van, akik boldog izgalommal, repeső szívvel hazavárják. Ez a nagy hazugság ad Ember Lászlónak erőt az élethez, ezért jár átszellemült arccal, boldog mosollyal az élet többi elesettjei közt, akik valamennyien irigylük őt. De Flambó úr, ez a másik rögeszmés bolond, aki Sherlock Holmesnek, Nick Carternek képzeli magát s az igazságot, minden áron és minden körülmények közt az igazságot akarja kideríteni. rájön a titokra. Előbb felháborodik, aztán kétségbeesik és bolond nagy szívvel megszánya Ember Lászlót. Élete „főművét” a nagy titkot nem leplezi le. Felszed egy elesett szerencsétlen leányt és elvezeti Ember Lászlóhoz. „Doktor úr megjött a felesége”. A „műtét” sikerül Ember László rádöbben szerencsétlen rögeszméjére. Megszereti ezt a félénk és lelke mélyén tisztaságra szomjazó, otthonra és családi életre vágyakozó leányt és feleségül veszi. Most már állást is kap, mert egy asszonnyal a hátmögött elszántabban, erősebben és vakmerőbben lehet verekedni a kenyéért.

Víziszerű realitással vonulnak fel a színjátékban az élet kültelein botorkáló alakok, a züllött kis bárók léhűtői, s a hónapos szobák szomorú lakói. Penészes tapéták dohos illata, olcsó otkolon, rossz puder és nyomorult kis életke apró izgalmainak, nagy erőfeszítéseinek verejtékes penetráns szaga adja meg a színdarab atmoszféráját.

Az első felvonás nehéz, drámai levegője, amely tragikus befejezést sejtet, nem tud harmonikusan feloldódni a komikus elemmel; a közönséget, amely szorongva figyeli a dráma kibontakozását zavarja az élc és a komikum s a reá súlyosodó drámai atmoszférában nem tud rajta fel szabadultan kacagni. Vannak pillanatok, amikor a szó szoros értelmében kínosan és bántóan hat a komikum és az élceldés, amely csak a második felvonásban kezd összebékülni és harmonikusan feloldódni a drámai elemmel. Ugy hat ez — s talán ez az egyetlen kirovó hibája a színjátéknak — mintha Tomcsa az első felvonás megírásakor még maga sem határozott volna, hogy mit írjon: vígjátékot, vagy tragédiát? A színjáték felépítése egyébként sima, zökkenő nélküli s a cselekményt olyan

Józseffalváért

Messzi idegenből hozott levelet a posta Szerkesztőségünkbe Rómából írták. A levelen kívül volt még valami más is a levélbe. Egy szív. Mi nem tudtuk, hogy mit kezdjünk vele. Nem tehetjük el a kéziratot fiókba. Szétküldjük olvasóinknak, hogy dédelgessék, szeressék és adjanak belőle azoknak is, akik még nem jöttek rá arra, hogy a józseffalvi ügye mindnyájunk szívügyének kell lennie. Ime a közlemény:

Olvastam a „Magyar Lapok”-ban Józseffalva pusztulását. Megsírattam szegény magyar testvéreim sorsát és elhatároztam, hogy innen messziről én is odanyujtom segítő kezem a falu újraképzésére. — Egy tégla csak! egy kis játék, vagy takaró, kapufélfá, vagy csak egy új eszerp virág, de én is ott akarok lenni valahogy az új Józseffalvában...

De az én pár fillérem oly kevés lett volna magában. Megsereztem tehát a római magyarok címét és elindultam Józseffalváért — gyűjteni. — Szívvel-lellekkel, kézséggel írt alá minden magyar, akit felkerestem és általam üzenik Józseffalvának: „Ne csüggedjete magyar testvérek a romokon új fészkek épül, vallásos hittel kezdjete újra mindent!”

Ha minden honfitárs — széles e nagy világon így segítene. Józseffalva hamar újjászülne a romok felett! Szeretném tehát a világ összes magyarjainak kiáltani: Segítsetek magyarok a magyarnak!

Kiváló tisztelettel hű olvasójuk: **Heltai Kálmán**, Szeneke Olga.

Ehhez a levélhez csatoljuk még a tasnádi, csanálói, nagybocksói és karcfalvai hívek jelentkezését és jelentjük, hogy a szeretet frontja újra bővült. Egész Rómáig ér már ez a front és egyre hőmpölygőbb lesz minden szakaszán a szívek felvonulása.

Eddig befolyt adományok: 302.329
Julius 7-én a következő adományok érkeztek:

- Élesdi katolikus hívek további adománya 100
- Dautlich Pál, Nagyvárad 200
- Nagy Sándor, Alsószopor 100
- Huber Vikorné ny. tanítónő, Keresztvár 150
- Wachta Ernő mérnök, T-Severin 100
- Cséske Márta, Ákos 100
- Mezey Kálmán földbirt., Nagyszeg 100
- Tasnádi (Szilágy megye) római katolikus plébánia templomi gyűjtése 3.000
- Csanálói (Szilágy megye) római katolikus plébánia gyűjtése 3.850
- Özv. Gallovits Frigyesné, Nagyvárad 100

- Róma:**
- Dr Kovách Gyula 160
 - Aczél Artur 160
 - Boros Viktor 190
 - V. E. 80
 - Horváth Lajos 160
 - Páter Schrotty Pál O. F. M. általános római rendfőnökség gazdasági intézője 240
 - Nádory Istvánné 80
 - Schmidt Izabella 80
 - Heltai Kálmán 80
 - G. P. Klára 50
 - K. I. 160
 - L. F. 160
 - Neumann N. 160
 - De Cherchi Hollós Klára 160
 - Dr Szász Viktor 240
 - Nagy László 240

ügyesen bonyolítja, hogy az érdeklődés pillanatig sem lankad. Kétségtelen, hogy a színjáték kevés átdolgozással, további sikerre számíthat és mindenképpen megérdemelte a Helikon harmincezer lejes pályadíját, amit az elmúlt napokban kapott meg Tomcsa.

A színtársulat körültekintő, gondos rendezésben, színvonalas művészi előadásban mutatta be a színjátékot. Nagy István alakítása megrázóan mély és emberi volt. Tompa Sándor Flambó szertelen alakjában teremtett új és eredeti színpadi figurát. Fényes Aliz egy féradt, megtört leány szerepében meghatóan sugározta a tisztaság és családi fészkek

- Brassó:**
- Róm. Katolikus Egyházközség 2.500
 - Dr Péter Antal apát-plébános 500
 - Csomortányi József 100
 - Rill Ferenc 100
 - Szurkos Gabriella 100
 - Csibi Ferenc 50
 - Szemkórházi Irgalmas Nővérek 100
 - Szós István 100

- Karcfalva (Csik megye):**
- Id. Antal Gergely 50
 - Baca Agoston 100
 - Bálint Agoston 20
 - Both Agoston 40
 - Dr Elthes Endre 300
 - Fazekas János 500
 - Hankó Zoltán 200
 - Gidró Gyárfás 100
 - Gidró Márton 100
 - Ifj. Mihály István 1.000
 - Id. Mihály István 200
 - Mihály Imre 50
 - Papp Simon 50
 - Saas Antal 200
 - Szentés Mártonné 10
 - N. N. 50

- Nagybocksó (Mármaros megye):**
- Dr Munkácsy Pál 100
 - Faulvetter János lelkész 200
 - Özv. Keszler Pálné 100
 - Gudász Lajos 50
 - Apróbb adományok 397

Érsemjéni (Szilágy megye) római katolikus plébánia további gyűjtése:

- Érselindj filia:**
- Szent Antal persely 120
 - Bigusz Gyula 50
 - Szedlák Mihály 50
 - Balaakó János 50
 - Széli Lajos 50
 - Rendi Sándor 50
 - Pfeiffer Rudolf 50
 - Roska Lászlóné 20
 - Özv. Sztrétye Györgyné 20

Érsemjéni filia:

- Boros István 50
- Hegyes Erzsébet 20

Összesen: 320.426

A „Magyar Lapok” 1939 július 1-i, szombati számában a felsővisi adományok között a Szent Antal persely tévedésből csak 100 lejelle szerepelt. Ez uton javítjuk ezen nyomdatechnikai tévedést: a felsővisi Szent Antal persely nem 100 lejelle, hanem 1000 lejelle szép adománnyal szerepelt az adakozók között.

P. Csávossy Elemér S. J.
a kiváló és tudós jezsuitairó

Tulvilági valóságok és szociális problémák

című könyvében sorra veszi a jelenkor minden ilyen kérdését, a kat. morális szempontjából megvilágítja szűkelegességüket. Előadja, hogy a pápák szociális enciklikái mit követelnek rájuk vonatkozólag. — A jelenkor könyve P. Csávossy S. J. e munkája, mely az égető kérdésekben biztos eligazítást ad.

Ara kartonkötésben 123 lef.

utáni vágyakozást. Még Benes Ilona, Czoppán Flóri és Kovács György alakítását kell kiemelni. Benes Ilona, ez a nagyon tehetséges színésznő pompás alakítást nyújtott a lakásadó, vénykisasszony szerepében. Czoppán Flóri pedig egy szütykos mosót alakított, sok realitással és emberformáló erővel. Kovács György egy züllött, külteki strici figurájában remekelt. De a színjáték többi szereplői is sok igyekezettel járultak hozzá a sikerhez.

Az előadást táblás ház tapsolta végig s a megkapó erejű színjátéknak komoly közönség sikere volt. (By.)

LEGUJABB

Nagyfontosságú kihallgatás a japán császárnál

Kihallgatás után minisztertanács volt az Anglia iránti és kelet-ázsiai japán politikáról

Tokióból jelentik: Japán miniszterelnöke és haditengerészeti minisztere szerdán kihallgatáson jelent meg a császárnál. A miniszterek beszámoltak az uralkodónak a politikai helyzetéről. Hiranuma miniszterelnök a kihallgatás után

megbeszélést folytatott minisztertársaival. A megbeszélésen megvitatták, hogy Japán milyen magatartást tanúsítson Anglia irányában a felmerült vitás kérdésekben és foglalkoztak Kelet-Ázsia politikai, katonai és gazdasági helyzetével.

Ciano olasz külügyminisztert nagy ünnepléssel fogadták Spanyolországban

Madridból jelentik: Spanyolország nagy lelkesedéssel várja Ciano olasz külügyminiszter látogatását. A spanyol lapok hangoztatják az olasz-spanyol fegyverbarátságot és hálás hangon emlékeznek meg azokról az áldozatokról, amelyeket Olaszország a spanyol nemzeti ügy

érdekében hozott. A spanyol nép a Duce munkatársának ünneplésével akarja megmutatni a világnak, hogy a Spanyolországban elcsúszott olasz légionisták önfeláldozása nem volt hiábavaló.

Angol-francia-szovjetorosz kölcsönös védelmi szerződés a szavatosági rendszer helyett

A londoni minisztertanács egyszerűbb módokat keres a kibontakozásra. — Az angol nagy hadgyakorlatot elhalasztották

Londonból jelentik: A szerda délelőtti minisztertanácsról érkezett újabb jelentés szerint a moszkvai tárgyalásokkal kapcsolatban most ismét felvetődött az az ötlet, hogy Anglia, Franciaország és Szovjetország között kölcsönös védelmi szerződést kössön haladéktalanul és csak későbbi időre halasszák a hosszabb tárgyalásokat igénylő, tágabbkörű biztonsági rendszer felépítését.

A délutáni minisztertanácsban — mint lapunk más helyén már közöltük — főként a szövetségesek hiteligényével foglalkoztak. Az e tárgyban benyújtandó törvényjavaslatot a parlament még e hó folyamán tárgyalja. Elsősorban Lengyelország, Törökország, Görögország és Románia fegyverkezési hiteligényei kielégítéséről van szó.

Londonból jelentik: A három fegyvernem július végére kitűzött együttes nagy hadgyakorlatát lefújták. A hadgyakorlatok elhalasztását, lapértésülés szerint az admirális kezdeményezte, miután nincs abban a helyzetben, hogy a jelenlegi viszonyok között a hadgyakorlatok céljaira hajókat rendelkezésre bocsásson.

Fontos tanácskozás a lengyel államfőnél

Washingtonból jelentik: A lengyel főváros-

Gálffy László S. J.

Isteni életünk

A kereszténység programjának lényege az, hogy az Isten fiává tegye az embert. E program alapvetését, következményeit s követelményeit dolgozta fel Gálffy páternek ez a nagyszerű könyve.

Szent István Társulat kiadása.

Ára 172 lei és 10 lei portó.

ban szerdán újabb tanácskozás volt, amelyen az államelnökön és Rydz-Smigly tábornagyon kívül a miniszterelnök és a külügyminiszter is részt vett.

Svájc ragaszkodik régi semlegességéhez

Zürichből jelentik: A „Neue Zürcher Zeitung” című svájci lap szerint Svájc nem járul hozzá semmi olyan egyezményhez, mint amilyen Párizs, London és Moszkva között készülben van. A lap megjegyzi, hogy a világ ismeri Svájc semlegességi elvét, amelyet a Népszövetségben kívül Németország és Olaszország is elismert.

Amerika könyvben kiadja a versaillesi békeszerződés összes ügyrátait

Washingtonból jelentik: Az amerikai szenátus elfogadta Homer T. Bone demokrata szenátor javaslatát, hogy a versaillesi békeszerződés összes aktáit kiadják a nyilvánosság számára. Az egész mű harminc kötetben jelenik meg és összeállításán több amerikai politikus és történelemtudós dolgozik. Az Egyesült Államok kormánya már többször ki akarta adni ezeket a dokumentumokat és e célból másik három szövetséges nagyhatalom hozzájárulását kérte, de azok közül csak Olaszország adta meg azonnal beleegyezését. Franciaország és Anglia hosszabb diplomáciai tárgyalások után csak most járult hozzá, hogy ezeket a sok tekintetben leleplező hatással bíró okiratokat nyilvánosságra hozzák. Az érdekes mű első kötete 1942-ben jelenik meg.

Müller Lajos S. J. művei:

Müller: Szent bilincsek	55 lei
„ Szeresétek egymást	33 „
„ A kereszt iskolája	90 „
„ A kereszt diadala	144 „
„ Harmatozások egek	130 „
„ Jertek, imádjuk	42 „
„ Legyetek tökéletesek (II. k.)	35 „
„ Ima és hivatás	15 „

KORDA R. T. KIADÁSA

Öt bányavállalkozó ellen halálos ítéleteket hoztak Boliviában az új gazdasági törvény megszegése miatt

La Pazból jelentik: Hochschild boliviai milliomos bányatulajdonost, valamint Grünbaum, Blum, Goldberg és Dittmann bányaiipari vezetőket az új gazdasági törvény megszegése miatt halálra ítélték. Busch államelnök megkegyelmezett az elítélteknek, de kijelentette, hogy azonnal végrehajtják a halálos ítéletet, ha újból vétkeznek a gazdasági törvény ellen.

Olasz sajtóvélemény a bolgár kormányelnök berlini látogatásáról

Rómából jelentik: Kiosseivanoff bolgár miniszterelnök látogatásával kapcsolatban az olasz sajtó hosszabb cikkeket ír. A *Gazeta del Popolo* szerint Bulgária miniszterelnökét az a körülmény készítette utazásra, hogy Bulgária, Jugoszlávia és Románia aggodalmát érzik a London által Akarának tett ígérek miatt. A *Stampa* kiemeli Bulgária fontos helyzetét. Szófia — úgy mond — tudatában van a helyzet nehézségének, de résen áll és óvakodik minden meggondolatlan kalandtól.

Q

A bolgár politika szilárdsága nozzájáru a Duna-medence és a Balkán egyensúlyának megteremtéséhez.

Arcábrindások

Lakás

szavanként 3 lei

Kiadó
2 szobás, fürdőszobás, kertés lakás, Nagyvárad, Ciordas-u. 46. sz.

Kétszobás,
ujjonnan festett és mázolt utcai lakás azonnalra kiadó. Vajna, N.-Várad, Holban-u. 22.

Adás-vétel

szavanként 3 lei

Eladó
egy jó karban levő nagy csónak. Nagyvárad, Str. Saguna 7.

Magánház:
2 szoba, előszoba, fürdőszoba, kertés, Olaszban 250.000-ért eladó. Horváth ingatlanroda, Nagyvárad, Str. Regele Carol 3. szám.

Befözni való
kajszi barack, fáról szedve, 1 kg 12 lei. Nagyvárad, Tache Ionescu-utca 24.

Eladó

fűszerüzletberendezés. Nagyvárad, Cal. Victoriei 43.

PUHA ÖLMOT
állandóan vesz a Szent László-nyomda r. t.

Komplett

hálószoba, elutazás miatt sürgősen eladó. Nagyvárad, Str. Tichindeal 13.

Allást kezes

szavanként 1 lei

Ingatlan

óvadékkal rendelkező, föltétlen megbízható intelligens leány elmenne pénztárosnőnek, gazdaságba felügyelőnőnek vagy bármilyen bizalmi állásba, esetleg gyermek mellé vagy magános urinőhöz szerény igényekkel, de ahol mint családtagot tekintenek. Más városba, vidékre vagy tanyára is megy. Cim: özv. Kovács Dezsőné, Nagyvárad, Str. Lebedei 2.